

Regeringskansliet, Infrastrukturdepartementet

Yttrande om affärsverket Svenska kraftnäts rapport Kontrollstation dammsäkerhet 2021

Er beteckning: I2021/03377

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland anser att dammsäkerhetstillsynen har utvecklats under de senaste åren. Tillsynskompetens, samverkansformer och metodik tar tid att bygga upp och implementera. Pandemin har dessutom fått konsekvenser för dammsäkerhetsarbetet då det inte kunnat genomföras fullt ut. Det är därför för tidigt att redan nu utvärdera och föreslå omfattande förändringar, exempelvis centralisering eller överlåtelse av dammsäkerhetstillsyn. Överlåtelse av tillsyn kräver stor eftertanke och bör vara en fråga mellan berörda länsstyrelser.

Förslag om ny VÄS-struktur tillstyrks.

Förslag om tillsynsprogram för dammsäkerhet tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Förslag om krav på redovisning av intäkter och kostnader för dammsäkerhetsarbete tillstyrks.

Förslag om helhetsbedömningar tillstyrks.

Yttrande

Avsnitt 2.4.4

Rådande pandemi har medfört Länsstyrelsens tillsynsarbete inte har kunnat genomföras fullt ut så som det var tänkt. Att genomföra uppföljning och dra slutsatser av genomförd dammsäkerhetstillsyn utifrån år 2020 är inte heller representativt för hur arbetet har planerats eller varit tänkt att genomföras.

Avsnitt 4.2 och 5.1.2

I avsnitt 4.2 beskriver Svenska kraftnät att spannet för konsekvenserna vid haveri för dammar i dammsäkerhetsklass B är stort, från en icke försumbar (men liten) risk för förlust av ett människoliv eller annan

”enstaka” allvarlig konsekvens, till omfattande regionala konsekvenser, förstörelse av bostadsområden och infrastruktur med mera.

Svenska kraftnät framför att tillsynen för dammar i den nedre delen av skalan innebär tillsyn av dammägarens dammsäkerhetsarbete för den specifika dammanläggningen och anläggningens säkerhetsstatus.

Även i avsnitt 5.1.2 framgår det att Svenska kraftnät rekommenderar att län som inte har A-dammar eller ett större antal dammar i klass B som ägs av stora dammägare, främst ska fokusera på anläggningstillsyn och inte systemtillsyn.

Länsstyrelsen Östergötland anser att systemtillsyn ska göras för samtliga klassificerade dammar. Dammägarnas egen uppbyggnad av dammsäkerhetsarbetet var en av de viktiga delarna när dammsäkerhetsregleringen infördes och att utföra systemtillsyn är en del av implementeringen av regelverket. En B-klassificerad damm, även i nedre delen av konsekvensskalan, medför stor betydelse från samhälls synpunkt vid ett haveri. Det motiverar högt ställda krav på dammägaren och uppföljande systemtillsyn. Systemtillsynen bör dock anpassas till den aktuella dammägarens förutsättningar och dammbestånd.

Länsstyrelsen Östergötland anser vidare att dammsäkerhetstillsynen fortfarande är under uppbyggnad, men att den har utvecklats mycket sedan klassificeringen genomfördes för några år sedan. Tillsynskompetens, samverkansformer och metodik tar tid att bygga upp och att implementera. Det är därför för tidigt att redan nu utvärdera och föreslå omfattande förändringar, exempelvis centralisering av dammsäkerhetstillsyn.

Länsstyrelsen Östergötland anser att samordning mellan länen av dammsäkerhetstillsyn är positivt och är ett sätt att upprätthålla dammsäkerhetskompetens på länen. Att överlåta tillsynen till annat län riskerar dock negativa följder, se synpunkter för avsnitt 5.2.

Avsnitt 5.1.1

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på en ökad samverkan mellan Svenska kraftnät och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Havs- och Vattenmyndigheten samt Naturvårdsverket.

Avsnitt 5.2

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på att Svenska kraftnät utreder behovet av dammsäkerhetskompetens, möjlighet att överlåta dammsäkerhetstillsyn mellan länsstyrelser och arbetssätt för

samordning av tillsynen. Länsstyrelsen Östergötland anser däremot att eventuellt beslut om att överlåta tillsyn ska fattas av berörda länsstyrelser.

Frågor som rör dammar hanteras av Länsstyrelsen inom flera arbetsområden och inte bara inom dammsäkerhet. Att försöka bryta ut och överlåta tillsynen av dammsäkerhet till ett annat län skulle därför påverka arbetet inom en mängd andra områden. Exempel på sådana områden är handläggning av andra vattenverksamhetsfrågor, NAP, civil beredskap och räddningstjänst, fysisk planering, kulturmiljö, klimatanpassning samt vattenresursförvaltning.

Länsstyrelsen Östergötland anser att det utöver detta finns andra såväl administrativa som praktiska svårigheter med att utöva tillsyn på objekt i andra län. Exempel på frågor som måste tas i beaktande är bibehållande av kompetens, lokalkännedom, dialog med dammägare, resor, administrativa resurser som behöver läggas på båda länen, hantering av känsliga uppgifter och så vidare.

Överlåtelse av tillsynsobjekt till andra län kräver därför stor eftertanke och analys av många aspekter innan den genomförs.

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på att Svenska kraftnät genomför en ny kontrollstation 2026.

Bilaga 2 -Förslag på ny VÄS-struktur Förslag på ny VÄS-struktur för Dammsäkerhet som eget sakområde
Förslaget tillstyrks.

Bilaga 3 -Författningsförslag avseende tillsynsprogram i miljötillsynsförordningen

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Föreslagna ändringar i 10 a §

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhetstillsyn.

Länsstyrelsen Östergötland vill påpeka att den föreslagna formuleringen går att tolka som om tillsynsprogram ska upprättas för alla delar av verksamheten vid en klassificerad aktuell damm, vilket skulle omfatta mycket mer än dammsäkerhetsfrågorna. Länsstyrelsen Östergötlands tolkning är att Svenska kraftnäts egentligen avser att endast dammsäkerhetstillsynen ska omfattas av tillsynsprogrammet. Länsstyrelsen Östergötland anser därför att formuleringen bör justeras

så att det är tydligt att de nya kraven på tillsynsprogram endast gäller för dammsäkerhetstillsyn.

Föreslagna ändringar i 10 b §

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Länsstyrelsen Östergötland delar Svenska kraftnäts bedömningar gällande tiden mellan två tillsynsbesök eller möten ska bestämmas utifrån verksamhetens risk för att dammhaveri ska uppkomma samt allvarlighetsgraden av de konsekvenser som detta kan medföra. Länsstyrelsen Östergötland tolkar det som att det kommer finnas ett utrymme för Länsstyrelsen att göra en bedömning från fall till fall.

Föreslagna ändringar i 11 §

Förslaget tillstyrks under förutsättning att tillsynsprogrammet endast omfattar dammsäkerhet.

Länsstyrelsen Östergötland anser att det är positivt att även tillsynsmöte har lagts till som uppföljningsmetod vilket lämpar sig bra vid systemtillsyn. Länsstyrelsen Östergötland förutsätter att ett tillsynsmöte kan hållas digitalt.

Länsstyrelsen Östergötland vill skicka med att definitionen av en allvarlig brist kommer att behöva förtydligas i kommande vägledningar.

Bilaga 4 -Författningsförslag om redovisning av intäkter och kostnader i 10 kap. 3 § FAPT

Förslaget tillstyrks.

Bilaga 5 -Författningsförslag om helhetsbedömningar i förordning om dammsäkerhet

Förslaget tillstyrks.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Niclas Bäckman med vattenhandläggare Josefine Johansson som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.